

Oskar Folland
Canninggata 5
7800 Namsos
E-post: oskar.folland@ntebb.no
Mobil: 46611745

Olje- og energidepartementet
Akersgt.59
0033 Oslo
E-post: postmottak@oed.dep.no

Namsos 29.09.2019

Vindkraftsone Namdal – høringsuttalelse til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land

0. Innledning

OED har lagt ut til høring forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land. Utbyggings-områdene er delt inn i 13 vindkraftsoner, der de aller fleste ligger i Midt-Norge, på kysten av Vestlandet og kysten av Sørlandet. Hovedbegrunnelsen for utvelgelsen av sonene er reelt sett tilstrekkelig nettkapasitet til å overføre den elektriske energien som produseres.

«Sone Namdal» er den største av de 13 utbyggingssonene med et brutto areal på 29123 km² og et potensielt indre netto utbyggingsareal på 6705 km². Da er ikke det synlige negative influensområdet ut over sone-grensene tatt med i av tallene, noe som vil gjøre det visuelle bruttoarealet betydelig større enn hva den foreslåtte fysiske avgrensningen viser.

Undertegnede går sterkt imot hele den foreslåtte vindkraftsonen «Namdal» og vil nedenfor kommentere og argumentere for det.

1. I Trøndelag er allerede mer enn nok av tidligere uberørt villmark ødelagt av vindkraftutbygging

På kysten av Namdalen og Fosen er det allerede gitt **13** vindkraftkonsesjoner med 380 – 400 vindturbiner. Når alle er i drift innen utgangen av 2020, vil de gi en energiproduksjon på **4,7 TWh/år**. På den 10-12 mil lange kyststrekningen fra Ytre Vikna til Ørlandet, vil det i gjennomsnitt ligge 1 vindkraftverk/mil. I Norge opererer NVE med ei grense på 20 km til et vindkraftverk, for at det ikke skal oppleves å ha betydelige nærmiljø-konsekvenser. I Skottland brukes 45 km som tilsvarende influensavstand. For befolkningen som bor midt mellom 2 vindkraftverk, betyr det at de bare har 5 km avstand til 2 vindkraftverk. Eller kortere avstand dersom de bor nærmere det ene av de to kraftverkene. Det bør ikke være en overdrivelse å si at kysten av Namdalen og Fosen er «peprett» med vindkraft-anlegg. Oversikt over vindkraftverkene som er utbygd eller er under bygging finnes i Tabell 1 nedenfor.

Tabell 1: Det er gitt 13 vindkraftkonsesjoner på kysten av Namdalen og Fosen, med 380-400 turbiner og en årlig samla energiproduksjon på 4,7 TWh.

Nr.	Vindkraftverk	Kommune	Drift	Antall turbiner	Energi - produksjon (GWh/år)
1	Ytre Vikna I (1)	Vikna	2012	17 (28)	127
	Ytre Vikna II (2)	Vikna	2021	42 - 55	609
2	Vikna/Husfjellet	Vikna	-	-	-
3	Hundhammerfjellet	Nærøy	2020	14	211
4	Innvordfjellet	Flatanger/Namd	2021	32	391
5	Sørmarkfjellet	Flatanger/Osen	2021	31	440
6	Bessakerfjellet	Roan	2008	25	175
7	Skomakerfjellet	Roan	2016	4	36
8	Roan	Roan	2018	71	900
9	Harbakfjellet	Åfjord	2020	30	443
10	Kvenndalsfjellet	Åfjord	2020	27	405
11	Storheia	Åfjord/Bjugn	2019	80	1000
12	Valsneset	Bjugn	2006	5	35
13	Ørlandet	Ørlandet	-	3	?
	Sum			380-400	4772 GWh = 4,7 TWh

Denne kyststrekningen ligger tett inntil den foreslåtte vindkraftsone Namdal og må landskapsmessig og naturgeografisk sees i sammenheng med denne. Jevnfør Naturmangfoldlovens §10 om sum-virkninger av naturinngrep. De 13 vindkraftverkene som er bygd ut, er tegnet inn på det enkle vindsonkartet som er laget for Namdalskysten og Fosen som finnes i **vedlegg 1**. Den samla energiproduksjonen fra vindkraftverkene er også oppgitt i oversiktstabellen (Tabell 2) nedenfor.

Tabell 2: Oversikt over samla energiproduksjon fra både vannkraft- og vindkraftverk i Namdalen og på kysten av Fosen

Nr.	Kraftverkstyper og områder	Antall kraftverk	Energi-produksjon (TWh/år)
1	Vannkraftverk innenfor vindkraftsonen	17	0,935
2	Vindkraftverk Ytre Vikna-Ørlandet	13	4,772
3	Vannkraftverkene i KØN	5	1,723
4	Vannkraftverkene i Namsen	4	0,551
5	Vannkraftverk i randsonen til vindkraftsonen	15	0,152
Sum		54	8,133

2. I Trøndelag er det også bygd ut betydelig med vannkraft med store naturødeleggelser som resultat

3.1 Vannkraftverk innenfor den foreslåtte vindkraftsonen i Namdalen: Det er gjennomført **17** betydelige vannkraftutbygginger, med en samla årlig energiproduksjon på **1 TWh**. Disse kraftutbyggingene er vist i Tabell 3 nedenfor, i Oversiktstabell 2 ovenfor og på kartillustrasjon i

Vedlegg 1. De 4 største innsjøreguleringene er også markert (Øvre Kalvvatn, Mjøsundvatnet, Storvatnet og Bangsjøene).

Tabell 3: Vannkraftutbygginger og innsjøreguleringer innenfor den foreslåtte vindkraftsonen i Namdal er det til sammen 17 vassdragsreguleringer, med 4 store og 13 større vannkraftverk som har en årlig energiproduksjon på 935 GWh = 0,935TWh.

Nr.	Kraftverk	Drift	Regulert vassdrag	Kommune og konsesjonssøker	Energi-produksjon (GWh)
1	Kolsvik kraftverk	1979	Åbjøravassdraget, Øvre Kaldvatn	Bindal/Namsskogan	504
2	Bogna kraftverk	1955	Bangsjøene og Bogna-vassdraget	Snåsa/Namsos	145
3	Storåselva k.verk	2014	Ståråselva	Snåsa	69,3
4	Mela kraftverk	2012	Movatnet	Snåsa	11,7
5	Bruvollrelva k.verk	2007	Bruvollrelva	Snåsa	14,6
6	Gravbrøtfossen k.	2005	Storåselva	Snåsa	8,4
7	Vannebo k.verk	1977	Kvernelva i Nordelva	Overhalla	3,6
8	Reina kraftverk	2018	Reina	Overhalla	6,6
9	Grønlielva k.verk	2016	Grønlielva	Nærøy	9,9
10	Opløvvassdraget 4 kraftverk	1954 1961	Mjøsundvatnet, Liavatnet	Nærøy	60,0
11	Storvatnet k.verk	2012	Storvatnet, Storvasselva	Nærøy	6,2
12	Elgåa kraftverk	2012	Elgåa	Nærøy	5,8
13	Seterfossen k.v.	2010	Vesteråa i Flåttådalselva	Namsskogan	10,6
14	Steinåa kraftverk	2018	Steinåa i Flåttådalselva	Namsskogan	7,7
15	Hellifossen k.verk	2017	Terråkvassdraget	Bindal	28,8
16	Kvernelva k.verk	2007	Kvernelva	Bindal	18,5
17	Grytendal k.verk	2007	Grytendalsvatnet, Grytendalselva, Bogelva	Bindal	24,9
Sum					935,6 GWh = 0,935TWh

3.2 Kraftverkene i Øvre Namsen: På samme kart er også alle de 5 store vannkraftutbyggingene (**KØN**) i Røyrvik og Namsskogan kommuner i Indre Namdal inntegnet. Det samme gjelder reguleringene av de 5 største innsjøene som er med i vannkraftkonsesjonene (Store Namsvatn, Vekteren, Limingen, Tunnsjøen og Tunnsjøflyin). Alle reguleringene ligger øst for E6 i Namsskogan og finnes i Tabell 4 nedenfor, i Samletabell 2 ovenfor og på kartillustrasjon i Vedlegg 1. De har en årlig energiproduksjon på **1,3 TWh**.

Tabell 4: De 5 store vannkraftverkene i øvre Namsen (**KØN**), som ligger øst for E6 i kommunene Namsskogan og Røyrvik. Alle de store innsjøene med tilhørende elver er regulert. Kraftverkene har en samla årsproduksjon på 1,3 TWh.

Nr.	Kraftverk	Drift	Regulert innsjø (direkte og indirekte)	Regulert elv (direkte og indirekte)	Energi- produksjon (GWh)
1	Røyrvikfoss kraftverk	1962	Store Namsvatn, Vekteren	Øvre Namsen, Røyrvikelva	96
2	Tunnsjø kraftverk	1963	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen	Øvre Namsen,	138
3	Linnvasselv kraftverk	1963	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen	Øvre Namsen, Linnvasselv	192
4	Tunnsjødal kraftverk	1963	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen, Tunnsjøflyan	Øvre Namsen,	820
5	Tunnsjøfoss	1986	Tunnsjøflyan	Tunnsjøelva	27
Sum	KØN		3 store og 1 mindre innsjøer	1 stor, 2 mellom-store elver	1273 GWh = 1,3 TWh

3.3 Vannkraftverk i hovedelva Namsen: Hovedelva Namsen er regulert helt fra kilden ved Store Namsvatn og 10 mil sørover til Grong med **4** elvekraftverk som har en årsproduksjon på **0,55 TWh**. Namdalen har altså ofret store naturverdier til kraftutbygging også i dette området. Oversikt over elve-kraftverkene finnes i Tabell 5 nedenfor, i Samletabell 2 ovenfor og på oversiktskartet i Vedlegg 1.

Tabell 5: Reguleringene i selve hovedelva Namsen med 4 kraftverk og en årlig energiproduksjon på 0,55 TWh. Nedre Fiskumfoss har fått ny renoverings-konsesjon med betydelig økning i kraftproduksjonen. Oppgraderingen er ikke med i tallene. Det er også sannsynlig at Aunfoss kraftverk blir oppgradert om få år.

Nr.	Kraftverk	Konsesjonshaver	Årstall	Kommune	Energi- produksjon (GWh)
1	Nedre Fiskumfoss k.verk	NTE AS		Grong	240
2	Øvre Fiskumfoss k.verk	NTE AS		Grong	57
3	Aunfoss kraftverk	NTE AS		Grong	180
4	Åsmulfoss kraftverk	NTE AS		Grong	74
Sum					551 GWh = 0,551 TWh

3.4 Vannkraftverk i randsonen til den foreslåtte vindkraftsonen Namdal: Her er det i kommunene Røyrvik, Namsskogan, Lierne, Grong, Namdalseid og Bindal gitt **15** småkraft-konsesjoner med tilhørende vassdragsreguleringer, som har en årlig energi- produksjon på **0,152 TWh**. Kraftproduksjonen i disse reguleringene er ikke så stor, men naturødeleggelsene er i sum betydelige (NML §10). Konsesjonene finnes i Tabell 6 nedenfor, i Samletabell 2 ovenfor og på oversiktskartet i Vedlegg 1.

Tabell 6: I kommunene Røyrvik, Namsskogan, Lierne, Grong, Namdalseid og Bindal som ligger i randsonen til den foreslåtte vindkraftsonen i Namdal, er det bygd ut 15 småkraftverk med en samla årlig energiproduksjon på 151,9 GWh = 0,152 TWh. Utbygde mini- og mikro-

kraftverk ≤ 1 GWh er ikke tatt med, heller ikke konsesjonssøknader som er under saksbehandling.

Nr.	Kraftverk	Drift	Regulert vassdrag	Kommune og konsesjonssøker	Energi-produksjon (GWh)
1	Nyvikelva kraftverk	2011	Nyvikelva ved Limingen	Røyrvik	5,1
2	Gjersvika m.k.verk	2005	Langtjønna, Storkroktjønna. Sagbekken	Røyrvik	1,2
3	Nedre Skorovasselv k.verk	2017	Skorovasselva	Namsskogan	6,2
4	Gøndalselva k.v.	2017	Grøndalselva	Namsskogan	32,1
5	Kjeråa kraftverk	2012	Kjeråa	Namsskogan	11,0
6	Brekkvasselv k.v.	2019	Brekkvasselva	Namsskogan	1,35
7	Fjerdingselva k.v.	2014	Fjerdingselva, Steinåa	Grong	14,5
8	Knutfoss k.verk	2006	Elstadelva	Grong	19,1
9	Havdal kraftverk	2007	Havdalselva	Lierne	10,3
10	Fiskløysa k.verk	2015	Fiskløysa	Lierne	16,4
11	Aunelva k.verk	2017	Aunelva	Lierne	3,74
12	Rapfossen k.v.	2012	Oksdøla	Namdalseid	5,26
13	Storfossen k.v.	2010	Storvatnet, Statlandvatnet, Statlandvassdr.	Namdalseid	3,94
14	Dahlefoss k.st.	2001	Lauvnesvassdraget, Morkavatnet	Namdalseid	4,8
15	Søbergsvatnet kraftverk	2008	Eidvassdraget, Storelva	Bindal	16,9
Sum					151,9 GWh =0,152 TWh

3. Kartet over de 13 foreslåtte vindkraftsonene gir et til dels misvisende bilde av omfanget av kraftutbygginger med naturødeleggelser i Namdalen

Kartet NVE presenterer over de 13 foreslåtte vindkraftsonene, gir et misvisende bilde av de de samla naturinngrepene som Namdalen (og andre regioner) blir påført eller er påført som følge av kraftutbygginger. På samme vindsonkart burde også allerede gitte vindkraftkonsesjoner på Namdalskysten og kysten av Fosen vært inntegnet. Det ville gitt et riktigere bilde av det samla omfanget med naturødeleggelser landsdelen blir påført som følge av vindkraftutbygginger.

Tilsvarende burde vært gjort for alle vannkraftkonsesjonene som er gitt i den foreslåtte vindkraftsonen og i randsonen rundt. Dette ville gitt et riktigere bilde av det samla omfanget regionen har bidratt med til den nasjonale kraftforsyningen og bedre synliggjort intensjonene i Naturmangfoldlovens §10 (NML) om å vise den samla belastningen (=sumeffektene) alle inngrepene har medført i økosystemene i de aktuelle nye konsesjonsområdene. I Vedlegg 1 viser det enkle kartet alle disse kraftkonsesjonene med tilhørende naturinngrep sammen med den foreslåtte vindkraftsonen i

Namdalen. Det er bare Trøndelag nord for «breddegraden» fra Snåsa til Flatanger som er illustrert på kartet, altså Namdalsregionen.

4. Vindkraftsone Namdal har reelt et større influensareal enn hva den foreslåtte grønne sone-grensen viser

Vindkraftsone Namdal er den suverent største av de 13 foreslåtte vindkraftsonene, med et ytre bruttoareal på 29123 km² og et indre netto areal på 6705 km² til potensiell vindkraftutbygging.

Det visuelle influensarealet er imidlertid betydelig større enn det foreslåtte bruttoarealet. I Norge anvendes 20 km avstand til et vindkraftverk som rekkevidden den negative opplevelsen vil ha (= influensavstand), mens tilsvarende avstand i Skottland er 45 km. Dersom vindkraftverk bygges i randsonen i vindkraftsone Namdal, vil den negative visuelle virkningen nå langt utenfor de foreslåtte sone-grensene. I sin ytterste konsekvens må influensarealet utvides sirkulært med 20 km i alle retninger rundt vindkraftsonen.

Det vil eksempelvis nord i vindkraftsone Namdal ha store konsekvenser. I Bindal kommune vil et vindkraftverk på den smale, langstrakte fjellryggen mot Tosenfjorden vises sirkulært 20 km i vestover og dekke svært store områder på søndre del av Helgelandskysten. Den negative influensen vil imidlertid være sirkulær i alle himmelretninger, også østover mot Kalvvatn-området og vises overalt i dette naturlandskapet som er holdt utenfor vindkraftsone Namdal. Sannsynligvis pga den markerte motstanden for kort tid siden mot det foreslåtte vindkraftverket til Fred Olsen Renewables i dette området.

Nordøst i vindkraftsone Namdal er det tilsvarende foreslått mulige vindkraftarealer langs den smale, langstrakte fjellryggen vest for E6 gjennom nordlige deler av Namsskogan kommune. Bygging av et vindkraftverk her, vil medføre negativ influens sirkulært rundt hele vindkraftverket med en radius på 20km. Den negative opplevelsen vil strekke seg 20km østover, dekke hele Namsskogan kommune på tvers i området og nå langt inn i nabokommunen Røyrvik øst for Namsskogan. Kraftverket vil også ha 20 km negativ influens vestover mot Kalvvatn-området, som er holdt utenfor vindkraftsonen. Dette området kan altså få vindkraftverk både øst og vest for seg. Nå vil sikkert NVE innvende at ikke alle områder innenfor den foreslåtte vindkraftsonen skal bygges ut. Men da virker det litt underlig at disse smale, langstrakte fjellryggene i det hele tatt trenger å være med i den foreslåtte vindkraftsonen.

5. Vindkraftsonen Namdal forhindrer framtidige muligheter til å etablere nasjonalpark i Salfjella–Grønningfjella

Etter det vi kjenner til, er fjellområdene mellom Salvatnet i nord, Vetterhusbotnet/Almdalen i sør, Skrøyvdalen i øst og Hansarfjellet/Nordfjellet/Ekornfjella i vest, det største kystnære teknisk inngrepsfrie fjellområdet i hele Midt- og Sør-Norge. I tillegg til å være den vestlige yttergrensen for den boreale barskogskogsregionen i Eurasia, er økosystemene spesiell med en tydelig oseanisk sammensetning av flora og fauna. Fjellområdet ligger i kommunene Fosnes, Namsos, Høylandet og Overhalla nord i Trøndelag

Det er 3 naturreservater vest i området: Lødding naturreservat, Almdalen-Ekorndalen naturreservat og Storengvatna naturreservat. Vi mener det er naturlig å binde sammen disse naturreservatene med

utvidelser østover i nærliggende fjellområder. Området avgrenses i vest av Hansarfjellet, Nordfjella og Ekornfjella, i nord Salmarkfjella, i øst Salfjella og Skrøyvdalen og i sør Ekornfjella og Grønningfjella. En utvidelse av verneområdene er mulig å gjøre uten at det kommer i konflikt med skognæringa og drivverdige skogforekomster.

Dersom det skulle bli etablert en vindkraftsone i Namdalen, vil muligheten til å utvide de 3 landskapsvernområdene til en nasjonalpark («Salfjella-Grønningfjella nasjonalpark») bli umuliggjort for all framtid. Det siste, store, kystnære, inngrepsfrie området i Trøndelag vil bli ødelagt med irreversible inngrep. Det er nærheten fjell-området har til fylkesveien mellom Høylandet og Salsbruket i øst som gjør oss svært urolige for at også dette fjellskapet skal ofres til vindkraftindustrien og ødelegges for all framtid. Framtidige generasjoner bør også få muligheten til å etablere større verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder og ikke bli fratatt denne muligheten, fordi de 3-4 siste generasjonene tar fra dem denne muligheten pga for intensiv utnyttelse av naturen.

Fjellområdet har allerede vært forsøkt tatt i bruk til vindkraftformål. Statskog SF har tidligere søkt konsesjon for Grønningfjella vindkraftverk, men trakk søknaden i 2011 etter stor lokal motstand og forhåpentlig egne fornuftige vurderinger. All ære til Statskog SF for det. Dersom en vindkraftsone etableres i Namdalen, vil Salfjella-Grønningfjella være det første området de kaster sine øyne på. Sannsynligvis har noen energiselskaper allerede kastet sine øyne på det, i påvente av at vindkraftsonen blir etablert.

Link til saken i NVE: <https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=112&type=A-6>

Link til kart over området.

<https://www.norgeskart.no/#!?project=norgeskart&layers=1002&zoom=10&lat=7171354.51&lon=352330.68>

6. Manglende avstand og buffersone til Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark i Snåsa, landskapsvernområder og andre verneformål

Den foreslått vindkraftsonen Namdal er i hovedsak lagt vest for E6 (Europavei 6) i Namdalen. I sørøst er grensen imidlertid dratt langt øst for E6 og omfatter store deler av Snåsa kommune. Konsekvensen er at vindkraftsonen legges nært opp til grensen for Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark. Da nasjonalparken ble opprettet i 2004, ble det sagt at verneverdiene ikke stopper ved nasjonalparkgrensen, men fortsetter på utsiden av grensen. Det ble også tydelig uttrykt at

kommunene måtte være seg sitt ansvar bevisst og ivareta dette i kommunens arealplaner og en streng anvendelse av Plan- og bygningsloven i randsonen til nasjonalparken,

NVE tar på ingen måte hensyn til dette med sitt forslag til vindkraftsone-grense i Snåsa. Her foreslås det omtrent ingen buffersone mellom nasjonalparkgrensen og eventuelle vindkraftanlegg utenfor denne grensen. Dette oppleves som helt umusikalsk i forhold til at NVE/OED også skal ivareta natur og miljøhensyn. En får fornemmelsen av at vi igjen er tilbake til holdningene som rådet på 1960-, 1970- og 1980-tallet ifbm de store vannkraft-utbyggingene. Vi minner om at den visuelle fjernvirkningen av vindkraftverk i Norge er definert til å være 20 km.

Tilsvarende manglende bufferhensyn gjelder også for landskapsvernområdene som ligger innenfor den foreslåtte vindkraftsonen. Her er ingen drøfting av behovet for buffersoner rundt verneområdene. Etablering av verneområder handler jo ikke bare om å sikre et minimumsvern av plante- og dyrelivet innenfor et avgrenset område. Det handler også om å ivareta økosystemene plante- og dyrelivet er en del av og de går ofte langt utenfor de formelle, juridiske vernegrensene. Menneskenes opplevelse av naturlandskapet forutsetter vidsyn langt utenfor de formelle vernegrensene. Derfor må det buffersonene være store rundt verneområdene for å ivareta disse hensynene, ikke minst for framtidige generasjoner. Når verneområdene blir lukket inne i vindkraftsoner, blir dette hensynet svært vanskelig å oppfylle.

7. Vindkraftsonene vil med tiden fungere som utbyggingsplaner

I forbindelse med presentasjonen av «Nasjonal ramme for vindkraft på land», uttrykte NVE og Olje- og energiministeren at de 13 foreslåtte vindkraftsonene ikke var å betrakte som utbyggingsplaner for vindkraft. Vindkraftsonene var bevisst gjort store, slik at det skal være mulig å finne alternative utbyggings-lokaliteter innenfor sonene, dersom omsøkte utbyggingslokaliteter møter for mange konflikthensyn som må ivaretas.

Det er ingen grunn til å betvile at NVE og OED oppriktig mener det de sier om dette og at de ikke bare uttrykker dette nå i startfasen for å avvæpne eventuelle motforestillinger for å få planene lost trygt gjennom en politisk behandling.

Imidlertid er det grunn til å være uenig i at det er dette som kommer til å skje i fortsettelsen, når vindkraftsonene eventuelt er vedtatt. Da vil energiselskapene naturlig nok vende oppmerksomheten sin og søke om vindkraftkonsesjoner innenfor vindkraftsonene. Og vi er ganske sikker på at energiselskapene massivt vil søke om utbygging i all inngrepsfri natur innenfor grensene som har stort nok areal. Vi går også ut fra at det vil skje på samme måte som de har gjort tidligere, nemlig ved nærmest stilltiende avtale om ikke å konkurrere om vindkraftsøknader på de samme arealene, men spre søknadene ut over hele vindkraftsonen. Jevnfør det som har skjedd av konsesjonssøking langs hele Trøndelagskysten og nedover på Vestlandet og Sør-Vestlandet mot Agder.

Det er også grunn til å være redd for at mange av konsesjonssøkerne vil være norske energiselskaper med svak kapitalbase, som i praksis vil fungere som stråselskaper for større utenlandske selskaper med bedre kapitalbasis. Når konsesjonene først er innvilget for de norske energiselskapene, vil vi se at mange av selskapene selger konsesjonene videre til utenlandske selskaper og kapitalfond som har økonomiske muskler til å vente på fortjenesten et godt stykke fram i tid.

Norske utbyggingsselskaper blir sannsynligvis også sett på med mere positive øyne av norske myndigheter ved konsesjonsavgjørelsene, fordi en nasjonalt kan håpe på etablering av norsk industri, norske arbeidsplasser som skaper store nasjonale inntekter. Faren er imidlertid at kort tid etter at konsesjonene er gitt, selges konsesjonene til høystbydende utenlandske interesser, fordi små norske

energiselskaper ikke har økonomisk ryggrad til å drifte kraftverkene over tid. Jevnfør eksempelvis hva det norske energiselskapet Zephyr AS gjør med sine vindkraftkonsesjoner langs norskekysten. Til dels det samme ser vi også hos energiselskapet Sarepta/NTE, der flere vindkraftkonsesjoner er solgt til andre selskaper og utenlandske kapital.

Vi er også ganske sikre på at NVE/OED fram tid vil endre syn fra at vindkraftsonene ikke skal være utbyggingsplaner, til at holdningene blir at det er bedre at vindkraftutbyggingene konsentreres innenfor sonene, slik at uberørt natur utenfor sonene blir skånet mest mulig. Som betyr at større arealer innenfor sonen blir bebygd med vindkraftindustri.

Det er også grunn til å frykte at argumentet om tilstrekkelig overføringskapasitet i strømmettet, over tid vil trumfe alle andre argumenter mot vindkraftutbygginger. Konkret vil det bety at kraftledningen på 420 kV mellom Namsos og Roan og Surnadal/Trollheimen vil bli brukt for det den er verd som argument for gi flere positive konsesjonsvedtak. Når forbindelsen mellom de to linjene knyttes sammen over Trondheimsfjorden etter 2028, vil kraftlinjen nesten ha ubegrenset overføringskapasitet for vindkraft på Trøndelagskysten. Det vil også gjelde fra en eventuell vindkraftsone i Namdalen. Vindkraftsonen vil bli utsatt for et voldsomt utbyggingspress og der de siste restene av større, uberørt naturområder i denne landsdelen vil irreversibelt forsvinne for godt.

Det er derfor ingen grunn til å ha langsiktig tiltro til forsikringene fra NVE/OED om at vindkraftsonene framover i tid ikke vil være utbyggingsplaner, om synspunktene er aldri så velment. Utbyggingsdynamikken vil bli en helt annen.

8. Plan- og bygningslovens §21.9 om utbyggefrist på 3 år må også gjelde for vindkraftverk

Plan- og bygningsloven har nedfelt i § 21.9 en frist på 3 år for godkjente utbygginger. Blir ikke utbyggingsprosjektene igangsatt innen denne tidsfristen, faller tillatelsen bort. Da må det eventuelt søkes på nytt for å realisere utbyggingsformålet. Bakgrunnen for at denne tidsfristen settes, er at forutsetningen for godkjenningen kan ha endret seg i løpet av 3 år og myndighetene (dvs. innbyggerne) skal da ha muligheten til både å avslå og endre byggetillatelsene, fordi forutsetningene i utbyggingsområdene har endret seg i løpet av denne tiden. Da må nye vurderinger kunne gjøres, slik at alle partsinteresser og helheten blir ivaretatt.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_4-2#shareModal

§ 21-9. Bortfall av tillatelse

Er tiltaket ikke satt i gang senest 3 år etter at tillatelse er gitt, faller tillatelsen bort. Det samme gjelder hvis tiltaket innstilles i mer enn 2 år. Disse bestemmelser gjelder tilsvarende for dispensasjon. Fristene kan ikke forlenges.

Innstilles et tiltak i mer enn 3 måneder, kan kommunen kreve at stillas og innhegning mot gate som er åpen for offentlig trafikk blir fjernet, og at gate og fortau settes i stand.

Innstilles et tiltak i mer enn 1 år, skal stillasene fjernes og anlegg bringes i slik stand at det virker minst mulig skjemmende. Varer dette mer enn 2 år, kan kommunen forlange at tiltaket helt skal fjernes og grunnen ryddes. Avbrytes et endringstiltak, bestemmer kommunen i hvilken utstrekning byggverket skal bringes tilbake til sin opprinnelige stand.

Disse tidsfristene gjelder ikke for godkjenning av vindkraftverk. Her er det bortimot uendelig varighet på konsesjonsvedtakene. Eksempelvis ble «Ytre Vikna vindkraftverk» godkjent i 2002 med inntil 99 vindturbiner og en årlig energiproduksjon på 870 GWh. Dette vindkraftverket i regi av NTE/Sarepta er ennå ikke fullført. Det har vært en rekke utsettelse i utbyggingen og NVE har siden godkjent alle omsøkte forandringer uten å sette betingelser om tidsfrister om ferdiggjøring. Ytre Vikna 1 er ferdigstilt, men nå i 2019 er det ennå ikke fattet vedtak om realisering av den større utvidelsen med Ytre Vikna 2. Det har altså gått 17 år fra den første vindkraftkonsesjonen ble gitt i Ytre Vikna, men ennå er ikke prosjektet ferdigrealisert. Tilsvarende uthalinger, utsettelse og forandringer har vi også hatt ifbm Sørmarkfjellet vindkraftverk og Innvordfjellet vindkraftverk i Flatanger kommune i Trøndelag. Slik kan vi ikke ha det.

Derfor må Plan- og bygningslovens § 21.9 om utbyggingsfrist på 3 år innarbeides i Energiloven og gjelde også for utbygging av vindkraftverk, vannkraftverk og andre energibærere.

Den i praksis uendelige godkjenningsfristen for utbygging av vindkraftverk er heller ikke i tråd med intensjonene i Naturmangfoldlovens §10, som krever at sumvirkningen av naturinngrepene i et område synliggjøres, før nye konsesjoner vurderes. I løpet av de 17 årene som er gått siden Ytre Vikna vindkraftverk fikk konsesjon, er hele kyststrekningen mellom Ytre Vikna i nord og Snillfjord/Frøya i sør blitt pepret med vindkraftverk. Naturmangfoldlovens §10 blir derfor fullstendig overkjørt.

Derfor bør NVE/OED nå trekke tilbake konsesjonen som er gitt til Innvordfjellet vindkraftverk i regi av Zephyr AS trekkes tilbake.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100?q=naturmangfoldloven#shareModal>

§ 10. (Økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

9. Reindrift, sørsamisk kultur, enda mer sårbar

Nord i den foreslåtte vindkraftsonen Namdal, er området rundt Kalvvatnan og Øvre del av Åbjøravassdraget mellom Bindal og Namsskogan kommuner holdt utenfor grensene for vindkraftsonen. Det er sannsynligvis den omfattende sørsamiske reindriften som drives i området, som er grunnen til det.

Det er positivt at NVE/OED har tatt hensyn til dette, selv om området er omringet med aktuelle utbyggingsområder både mot øst i Namsskogan og mot Tosenfjorden i Bindal, i vest.

Imidlertid er hele den foreslåtte vindkraftsonen Namdal sørsamisk reindriftsområde. Sørsamene er jo en minoritet i den samiske minoriteten og er spesielt sårbare for endringer i driftsgrunnlaget for reindriften. Den sørsamiske kulturen er nært knyttet til den utøvende reindriften og endringer i forutsetningene for denne, vil være helt ødeleggende for kulturen og muligheten til å overleve i det lange løp. Når den største av de 13 vindkraftsonene er lagt til Namdalen, virker det ikke som dette kritisk gjennomtenkt nok.

10. Alternative energibærere som

Havvind: Ordningen med grønne sertifikater utløper i 2021 og ordningen har vært en betydelig subsidiering av vindkraftutbygging på land. Dersom utvikling av teknologi for havvind er avhengig av subsidiering, må det kunne gjøres på tilsvarende måte som for vindkraftutbygging på land. Equinors utbygging av havvind i Nordsjøen og nye utbyggingsavtaler selskapet har inngått i det siste, viser at det er mulig å bygge ut havvind med betydelig elektrisk energiproduksjon. Havvind i Nordsjøen og sørlige deler av Norskehavet er også nær energimarkedene i Europa og vil oppfylle argumentet om energi-solidaritet med resten av Europa.

Solcelleanlegg på tak og vegger av større bygninger: Vi ser nå de første større solcelleanleggene på tak og vegger på norske bygninger. Rundt omkring i landet er det mange nok store industri- og offentlige bygg som kan egne seg godt til å plassere store solcelleanlegg på. Svært mange av dem er også arkitektonisk lite pene. Hvert anlegg vil kanskje ikke ha den helt store årlige energiproduksjonen. Men dersom dette gjøres på tusenvis av bygninger, vil dette kunne bli en betydelig energiproduksjon.

Passivhus: Dersom produksjon av elektrisk energi kan subsidieres, kan også enkelthusholdninger subsidieres ved bygging av nye passivhus eller omgjøring av eldre hus til passivhus.

Høyprising av strømsløsning: Alle sløser med for høyt strømforbruk. Denne sløsingen må det være mulig å avskaffe ved høyprising av den høykvalitative elektrisiteten og gjort på en slik måte at det aksepteres av de fleste forbrukerne. Menneskeheten har tross alt greid å komme til månen med betydelig dårligere teknologi enn hva vi har i dag.

Opprusting av vannkraftverk: Vi ser allerede en økt fokus på opprusting og nybygging av eldre vannkraftverk. En god anledning til å gjøre dette er ved fornyelse av gamle konsesjoner, når de går ut etter 50 år. Det må også være mulig å framskynde denne renoveringen gjennom økonomiske insentiver til energiselskapene, slik at energigevinsten øker betydelig for samfunnet.

Utplassering av mindre vindturbiner langs større veier og i industri- og kulturlandskap: Rundt omkring i Norge er det mange nok store og industriarealer, som bør tåle utplassering av mindre vindturbiner. Dersom størrelsen er betydelig mindre enn de 2-4 MW vindturbinene som i dag benyttes i vindkraftanleggene som settes opp, vil det kunne oppleves som akseptabelt for større deler av befolkningen, enn hva tilfelle er nå. En skal ikke dra lenger enn til Danmark, Holland, Tyskland og Spania for å se at det lar seg gjøre. Rundt omkring i Norge er det hundrevis av industriområder som vil kunne egne seg til formålet. Infrastrukturen i form av allerede opparbeidede veier er på plass. Når størrelsen på vindturbinene er betydelig mindre, vil alle investeringsutgiftene også bli tilsvarende mindre og for utbyggerne vil fortjenesten være på plass tidligere som følge av lavere kostnader. Målet om mindre naturødeleggelser vil være oppfylt og faren med ødeleggelse av uberørt natur og naturmangfold vil være redusert.

Tilsvarende bør det være mulig å plassere små vindturbiner langs europaveier, riksveier og egnede steder i kulturlandskapet. I Spania finnes det mange slike små vindkraftanlegg med små turbiner plassert i kulturlandskapet. De dominerer ikke kulturlandskapet. Opplevelsen er at vindturbinene i større grad er tilpasset kulturlandskapet. Mye av infrastrukturen i form av større veier er på plass. Problemet med etablering av tilførselsveier med store og høye veiskjæringer i fjell, store standplasser, store lagerplasser og snuplasser er så godt som fraværende, fordi de små vindturbinene ikke utløser prinsippet om «massebalanse» ved etablering av vindkraftverket. Jevnfør

de 3 små turbinene på gårdsbruk på Ørlandet i Trøndelag. I området kunne det vært satt opp en rekke tilsvarende turbiner, uten at det hadde skjemet kulturlandskapet i alt for stor grad.

11. Kritikk av NVE og OED

Så langt er tilliten til behandlingen av høringssvar i vindkraftkonsesjoner i NVE/OED ganske liten. Det virker generelt som innvendinger og synspunkter i liten grad blir hørt og tatt til følge. Inntrykket er at NVE ikke er uavhengig nok i avgjørelsesprosessen. En sitter igjen med den oppfatningen at NVE og energiselskapene som konsesjonssøkere i for stor grad snakker det samme stammespråket og hører til den samme stammekulturen når vedtakene fattes. Konsesjonsvedtakene medfører stort sett små friseringer i forhold til de konsesjonsbetingelsene energiselskapene formulerer i sine søknader. Det generelle inntrykket er at resultatet i vedtakene er gitt på forhånd.

Intensjonene i Naturmangfoldloven blir også tatt for lett på. Vi ser i liten grad at de nasjonale miljømyndighetens synspunkter (Miljødirektoratet og Klima- og Miljøvern-departementet) får avgjørende betydning i de store avveiningene om vindkraftkonsesjoner skal gis eller ikke. Inntrykket er også at den enkelte saksbehandler i NVE har for stor innflytelse over vurderingene som gjøres og vedtakene som skal fattes, når store naturinngrep som vindkraft skal vurderes.

Vi mener også at NVE er alt for lite kritisk til fagrapportene som konsesjonssøkerne leverer inn som grunnlag for søknaden. Det er svært stor variasjon i den faglige kvaliteten på rapportene. Det samme gjelder den faglige integriteten og uavhengigheten i rapportene, som leveres av utredningsfirmaer som Sweco og andre. Når vurderingsskalaen «lite negativ virkning, middels negativ virkning, stor negativ virkning» anvendes, virker det som de mindre negative vurderingene vektlegges sterkere. Spesielt dårlig er mange av de ornitologiske rapportene, som er tydelig skrevet av fagfolk med generell kompetanse på et fagområde som krever spesiell fagkompetanse. Som eksempel vises det til den ornitologiske rapporten som ble levert inn av Sarepta ifbm konsesjonssøknaden for utbygging av Oksbåsheia vindkraftverk med seinere navneendring til Sørmarkfjellet vindkraftverk. En skulle ikke tro at en konsesjonssøker kunne levere inn en så faglig svak rapport. Denne fagrapporten har godt norsk språk, men det er ikke det fagrapportene først og fremst skal dreie seg om. Det er de fagspesifikke vurderingene som skal være det sentrale.

Når en bygningsentreprenør utfører et byggeoppdrag der det leveres faglige feil, må entreprenøren stå ansvarlig for feilene som gjøres, med de økonomiske og renomemessige konsekvensene det kan bety. Når et utredningsfirma utarbeider fagrapporter til en vindkraftkonsesjon, risikerer de omtrent ingenting, dersom en fagrapport holder dårlig kvalitet. Det er grunn til å sette spørsmålstegn ved om utrednings-firmaene er kritiske og uavhengige nok i sitt arbeide. Utvelgelsen av utredningsfirma gjøres jo av konsesjonssøkerne selv. De står også for betalingen. Etter mitt syn er denne samhandlingen ikke uavhengig nok.

Hvor NVE var da de ornitologiske vurderingene ble gjort for Sørmarkfjellet, kan en lure på. Det virker som fagekspertisen i Miljødirektoratet og KMD i liten eller ingen grad er konsultert. Det er også grunn til å spørre om den nasjonale miljøekspertisen har vært bundet på hender og føtter av lojalitetshensyn, slik at nødvendige kritiske synspunkter ikke blir framført.

På Smøla har Smøla vindkraftverk nå tatt livet av over 100 havørner. Hvilke kritiske ornitologiske vurderinger ble gjort i NVE/OED da godkjenningen av vindkraftverket ble gjort?

Fra Egersund meldes det nå om at Egersund vindkraftverk har medført negative virkninger på naturlandskapet som er 3x større enn det som det ble opplyst om i konsesjonssøknaden. Dersom dette stemmer, undrer en seg over hvordan dette kan skje?

At et folkelig sinne nå har reist seg rundt Sørmarkfjellet, Innvordfjellet og på Frøya er forståelig. Folk føler seg maktesløse mot de avgjørelsene som fattes i NVE/OED, som stort sett legger harde økonomiske vurderinger til grunn for vedtakene.

Hilsen
Oskar Folland

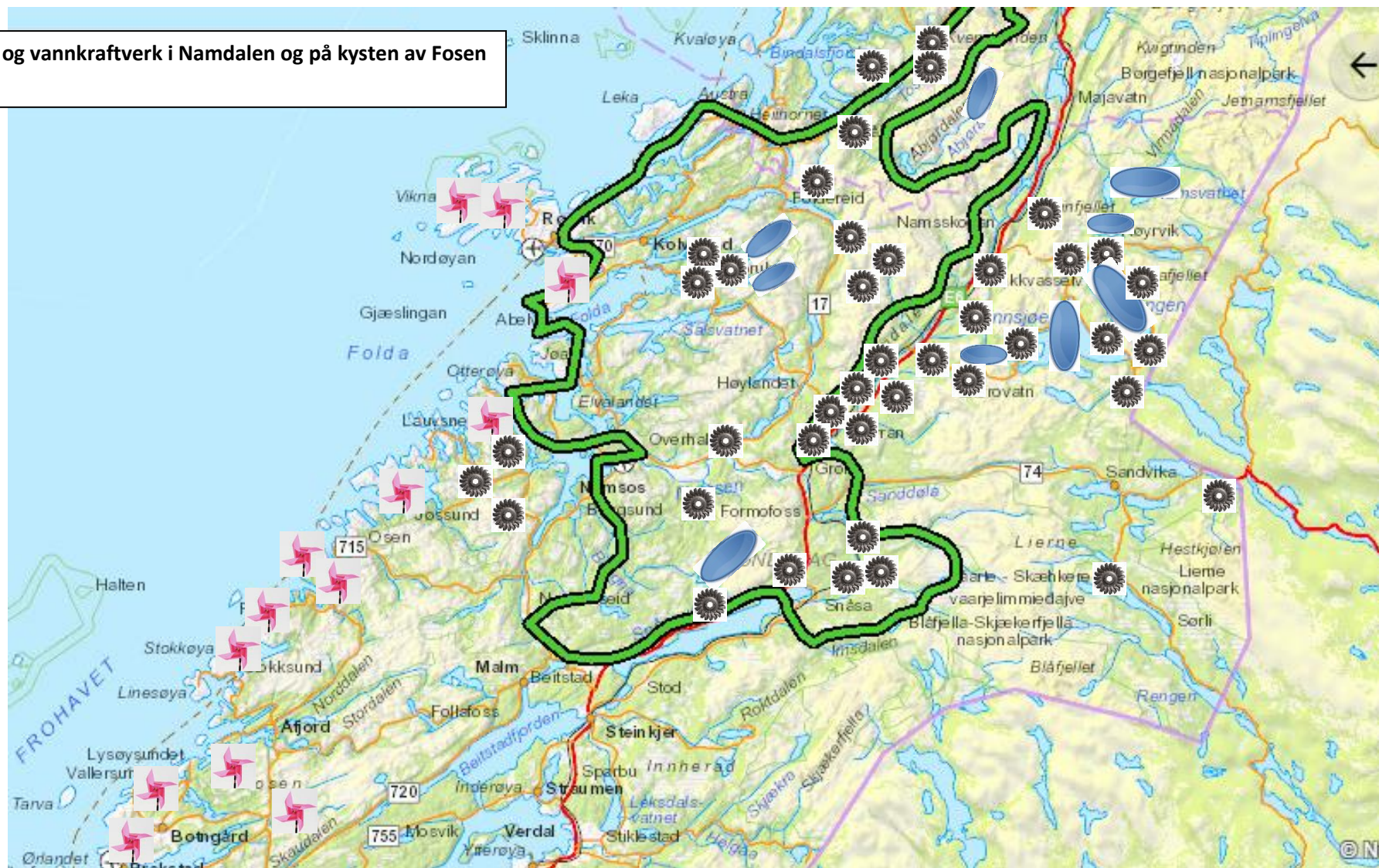
Vedlegg 1: Kart med vindkraftsone Namdal, utbygde vindkraftverk på trøndelagkysten og utbygde vannkraftverk i Namdalen.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--nves-forslag-til-en-nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/id2639213/?expand=horingsbrev>

<https://temakart.nve.no/link/?link=nasjonalramme>

http://publikasjoner.nve.no/rapport/2019/rapport2019_12.pdf

Vindkraftverk og vannkraftverk i Namdalen og på kysten av Fosen
Pr. mai 2019

Vindkraftverk

Vannkraftverk

Store regulerte innsjøer